

א.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים לַפְרָעָה

הוֹר תְּדַשׁ שֶׁל יְהוּדִים וְשֶׁל מִצְרַיִם קָם אַחֲרֵי מוֹתֵם שֶׁל יוֹסֵף.
אַחֲרָיו וּבְגֵי מִשְׁפַּחְחֹמִיָּהֶם. מֶלֶךְ תְּדַשׁ הַמֶּלֶךְ עַל מִצְרַיִם, מֶלֶךְ שֶׁלֹּא
הַכִּיר אֶת יוֹסֵף וְלֹא רָצָה לְשַׁמֵּעַ עַל מַה שֶּׁעָשָׂה לְמַעַן עֲמוֹ לְפָנָיו
שְׁנַיִם.

הַדּוֹר הַתְּדַשׁ שֶׁל הַיְהוּדִים לֹא הֵלֵךְ בְּדַרְכֵי אֲבוֹתָיו וְלֹא שָׁמַר אֶת
תּוֹרַת ה' וּמִצְוֹתָיו. לְכֵן הִשְׁפִּיתָ ה' מֶלֶךְ הַמִּצְרַיִם אֶת כָּל מַה שֶּׁעָשׂוּ
יוֹסֵף וַיַּעֲקֹב לְמַעַנָם. אֶת כָּל הַטּוֹב וְהַעֲשָׂר שֶׁהָיוּ לָהֶם בְּזָכוֹת
הַיְהוּדִים. הִתְחִילוּ הַמִּצְרַיִם לְקַנֵּא בַּיְהוּדִים וּלְשַׂנְא אוֹתָם בְּגִלְל
צִשְׁרָם וְהַעֲלָחָתָם. בָּאוּ הַמִּצְרַיִם אֶל מֶלֶכֶם הַתְּדַשׁ וּבִקְשׂוּ מִמֶּנּוּ לֹא
לְכַבֵּד אֶת הַיְהוּדִים כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ אֲבוֹתָיו. לֹא לָתֵת לָהֶם לְכַנּוֹת בָּתִּים.
לְנִטֵּעַ עֲצִים וּבְרִמִּים וּלְקַצֵּר אֶת יְבוּלָם מִהַשְׂדוֹת. שָׁמַע הַמֶּלֶךְ
הַתְּדַשׁ בְּקוֹל עֲבָדָיו וְהִתְחִיל לְקַרֵּר אֶת סִנֵּי הַיְהוּדִים, מִבֵּינָן שׂוֹו
הַיְתָה גֹרֵה מִשְׁטִיִּם, גֹּרֵה שְׂאֵבְרָהֶם אֲכִינוּ שָׁמַע עֲלֵיהֶם בְּבְרִית בֵּין
הַמִּצְרַיִם, גֹּרֵה שֶׁעָבָדוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.

ד.

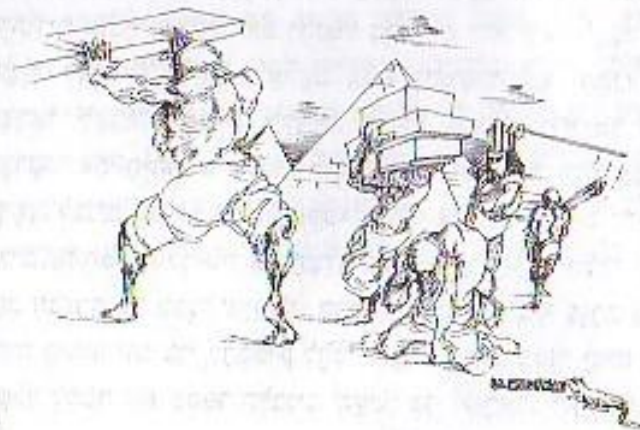
עבודת הפרך של עם ישראל

ברמאות ובהבטחות שווא הפכו המצרים את בני ישראל מאדונים לעבדים. בזמנים הראשונים לעבודתם שלטו להם ועבדו יחד אתם. אחרי זמן קצר התחסקו המצרים מהעבודה והפסיקו לשלם ליהודים שכר עבודת הפרך שלהם.

היהודים המסכנים השתדלו מאוד לעשות את רצון המצרים כדי לא לקבל מכות וגזרות חמורות מדי יום, אבל למרות שהתאמצו קשה לא הצליחו בבניית הבתים שנאלצו לבנות. ברנע שנקרו לבנות קיר הנה המבנה מחמוטט. פצסו עליהם המצרים, הכו אותם והטילו עליהם עבודות קשות וקשונות. העבידו גם את הנשים והילדים. כדי להשפיל את היהודים עוד נעוד, צוו על הגברים לעסוק במלאכה נשים: לבשל ולאפות, ועל הנשים הטילו עבודת גברים: לשאב מים, לקטב עצים ולבנות בתים. גם לצוד סויות טרף צוו על היהודים, כדי שיצאו ליצרות ויהיו טרף לשני הסויות הרעות.

שלם להם בעבור עבודתם הקשה אלא צנה עליהם להספיק מיום זה ונהלאה להכין את אותו מספר לבנים. ואם לא יספיקו, אים המלך על היהודים, יענשו בענשים חמורים.

ראה הקדוש ברוך הוא את הצרות שעושים המצרים לבניו ואמר: "אין לם בעולם ואין אפשרות להשמיד את עם ישראל, אם הבטחתי לאברהם אביהם שבניו יהיו רבים ככוכבי השמים לא יועילו התחבטיות המצרים ורעיונותיהם. לעולם לא ישמידו את עם ישראל וגם לא יפחיתו את מספרם. ופרעה המלך שהתחיל בגזרות על ישראל יהיה הראשון שיצגש בשיבואו המכות על המצרים".

מרה אלי ומהתנגנה לפניו שירחם על ילדתה שפלי בונה רצה
אמרה למלך מלים פוגעות אלו. סלח המלך למרים בת יוכבד
ושתיקה נצאו מארמונו. מאז קראו בני ישראל למרים בשם
"פועה", הדומה למלה — להופיע. מרים הופיעה לפני המלך
ודברה אליו באמין לב. וליוכבד קראו בשם "שפרה", מהמלה
לשפר. להיטיב. יוכבד שפרה את דברי בתה. עשתה אוהם טובים
יותר ועל ידי כך הצילה את מרים מעונש גדול.

נצאו המילדות מבית המלך בצער רב ואמרו זו לזו: "אבךרם
אבינו הכניס אורחים והשמרל להיטיב עם כל עובר נש. אנוחנו
לא רק שאין באפשרוחנו לעשות כמותו, צריכות אנו להמית
ילדים קטנים? לא נעשה זאת, טוב לנו למות מלעשות מעשה
נורא כמו זה שצנה אותנו המלך".

החליטו המילדות לא להשמע לקצרת המלך. להתסוק באמונה
ולעזר בכל יבלסן לכל אשה יולדת. מאותו יום השפדלו המילדות
יותר מתמיד בעבונתן. שפרה רחצה באהבה רבה כל תינוק ופועה
היתה מנענעת את הילד ושרה לו כדי שלא יבכה ולא ירצישו
המפצרים שילד יהודי נולד בבית זה. גם כוון הביאו לנשים
הילדות, ודאגו לנשים צניות שיהיה להן ולתינוק שנוולד להן כל
טוב. לפעמים בשנוולדו ילדים בעלי מום או חולים היו המילדות
מתגללות לה ומבקשות שירפא את התינוקות. הקדוש ברוך הוא
היה שומע את תפלתן ומסלא את בקשתן. שוכרן של המילדות
יעבריות היה רב. יוכבד זכרה לשני בנים צדיקים, משה רבנו
והוציא את בני ישראל מפצרים, נאהרן, שיצאו ממצו הפהנים
הלויים משומי ה' בבית המקדש.

ח.

שכר המילדות על מסירות נפשן

כדי להשמיד את היהודים לפי עצת בלעם, צנה המלך לקרא
למילדות העבריות יוכבד ובתה מרים ואמר להן: "מהיום והלאה
בשפעזונה לאשה עברה ללדת, עליכן לשים לב, אם נולדה
תינקת השארנה אותה אצל אמה. ואם נולד תינוק, בן, תיכות אתן
להמיתו".

המלך, שפסגרי לבבו פחד מאלקי ישראל, רצה להטיל את
בצווע גור דין הטנת על המילדות כדי שהן מענשנה והוא פטור
יהיה. את הילדות העבריות לא צנה המלך להרג, "אתן יוכלו
המפצרים להתחמן", חשב המלך, "ולא ידעו שיהודיות הן".
המילדות שנתרדו לשמע את דברי המלך נסו להתחמק ממלוי
צו אכזרי זה. אבל המלך לא נסן להן ללכת לפני שאים עליהן
ואמר: "אם לא תסלאנה את פקדתי במלואה אשרף אתכן ואת
בתיכן באש".

מרים בת יוכבד היתה באותו זמן ילדה צעירה. בששמעה את
דברי המלך נגשה אליו בלי פחד ואמרה לו: "אוי לך מלך אכזר,
בגלל שאמה מצנה להרג ילדים קטנים שלא חטאו! שפט אותך ה'
לפי מעשיך הרעים וישמיד אותך מעל פני האדמה".
כעס המלך מאד על הנלדה הנצופה ורצה להענישה. אך יוכבד

מרים וכתה שיצאו מבניה מלכים, מלכות בית דוד שתמשך עד ביאת המשיח מבניה של מרים התחילה. שקר על מסירות גפשה קבלה מרים עוד בחייה. פעם חלטה מאד וכמעט שיצאה גשטסה. לפסע הבריאה ונראסה צעירה ונפה יתר מאשר לפגי סחלטה. גם גדול היה למינלות בשפרעה קרא להן לארמון אחרי שנודע לו שאינן מקימות את פקרתו ולא הורגות את ילדי היהודים. המינלות, שפתחו סהמלך, אמרו לו שלא באשמתן גשארם ילדי היהודים בחיים, עד שהן מגיעות לבית היולדת, ספרו המינלות למלך, יולדת האשה העבריה כמו טיה בשדה ללא עננה. גם שמות נוחנות הן לבניהן בשמות של טיות. יהודה — גור ארביה. דן — גטש. גפסלי — אילה. בנגמין — זאב. ועד שהן באות לראות מה נולד מצליחות הנשים הטהודיות להקביא את המינוקות. לכן, אמרו המינלות, אין זו אשמתן שלא קימו את פקרת הסלך. לא האמין להן פרעה, בעס מאד ושלח את עבדיו לאכר אותן ולקרגן. מה עשה הקרוש-ברוך-הוא? גם גדול עשה ולפתע לא ראו עבדי המלך את המינלות, באלו געלמו לקרות שעמדו מולם. לא קרגו עבדי פרעה את המינלות והן קרחו מהארמון.

ז.

פרעה מעמיד את משה בנסיין

יום אחד צרף המלך סענה גדולה לכל השרים החשובים שבארץ. בראש שלחן צמח טוב בכל לשכ המלך. לידו ישבו אשתו ובתו ומפגיבו שרים, חכמים ומכשפים מגדולי צמח. בת פרעה שישבה ליד אביה החזיקה בנרועותיה את משה שבעה ילד קטן. לפתע הושיט הילד את ידו אל המלך הוריד את בחרו ושם אותו על ראשו הקטן. כל הסועדים שראו את מעשה הילד התפלאו ונבהלו מאד. גם בעיני המלך נראה המעשה מוזר. שאל המלך את השרים מה רצתם על הילד. בין הסועדים היה הקוסם הרשע בלעם בן בעור שיצן למלך להשמיד את היהודים על ידי השלכת ילדיהם ליאור. אמר בלעם למלך: "זכר נא אדוני המלך את החלום שתלמט לפני זמן רב, זכר את פחרון חלומך על מושיע שיקים ליהודים, יוציא אותם מצרים ויביא צרות על המצרים. בטיח אני שילד זה הוא המושיע של היהודים. ילד חכם הוא וכשהוריד מהמלך את בחרו הראה לנו שעתיד הוא לקחת את המלכות שלך בשבילו. לא ראשון הוא בעם ישראל שפנה בקבוצה וברמאות. גם אבותיו הקשילו סמיר את אוזניהם והביאו עליהם צרות. אברהם ויצחק אבותיהם הקדמונים הביאו את נשותיהם אל מלכי הגוים כדי שיקחו אותן הפלכים. יחטאו

והנשו. יעקב אביהם לקח את הבכורה מאחיו בדרך עקיפה. גם את לבן יודו רמה יעקב. לקח את שתי בנוסיו ואת כל רכושו. יוסף בן יעקב שפטר לפרעה את חלומותיו גם הוא עשה בערמה. אסף אכל רב בשנות השבע ואחר כך קנה את כל ארץ מצרים כולל חושביה כששכר להם אכל בשנות הרעב. לכן, אדוני המלך, בדאי לך להשטר מילד זה שעתיד הוא להושיע את צמח מדינו. מציע אני להרגו. בבואו נא שופטי מצרים, נספר להם על מעשהו של הילד. הם ישפטוהו למות, וכך ימות מושיעם של היהודים ואנו לא נסבל בגללם".

שמע המלך את דברי בלעם וקרא לשופטי מצרים החכמים כדי לשמע מה לעשות לילד שפוצצה בתו על היאור.

בין השופטים היה המלך גבריאל שהתחפש לאחד מהם והיה נראה כמום. הקדוש ברוך הוא שלחו במיחד כדי להציל את משה ממות. אמר המלך, שבראש באחד השופטים, אל המלך: "לפי מה שעשה הילד לא נוכל לדעת אם מחכמה הוריד את בחרו של המלך. צלינו לנסות את הילד, אם המלך רוצה יצוה נא להביא ולשים לפני הילד אבן קרה ונוצצת כמו אש בצד אחד ובצד שני ממש לקרה — נחלי אש. נראה בלנו מה יעשה הילד. אם ישלח את ידו אל האבן הקרה גידע שחכם הוא ובכונה הוריד את בחרו המלך. ואז יצוה המלך להרגו מיד. ואם ישלח את ידו אל נחלי האש נראה שאינו נבון ומה שעשה בלי כונה עשה ונשאירנהו בחיים".

עצה זו מצאה חן בעיני המלך. יצוה לשים לפני הילד את האבן הקרה ואת נחלי האש. כשרצה משה להושיט ידו ולקחת את האבן השוכה היוו המלך את ידו מהאבן אל הנחלת. גנע הילד

בנחלת הלוקטת, נכנה וקם את ידו הכואבת בתוך פיו. נכוו גם שפתיו ומאז הנה משה כבד־פה וכבד־לשון וקשה הנה צליו הרבוב. ראו המלך והשרים את מה שקרה לילד. חשבו שהקדיף אש על פני אבן יקרה ולא העגישוהו. וכך נצל משה ממנת.

ם (40)

ס (60)

מ (40)

נ (50)

ס (30)

ת (50)

אגדת התורה
אגדת התורה
אגדת התורה

יא.

מֹשֶׁה מֶלֶךְ כּוֹשׁ

מדיןן שׁוֹמֵן בְּאֶלֶת יִשְׂרָאֵל סְמָצוּרִים עֲדוּן לֹא הִגִּיעַ. נְגוּר עַל מֹשֶׁה לְגִלּוֹת מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבֵּית אָבִיו. יַעַקֵּב הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּמָה אוֹהֵב מֹשֶׁה אֶת אֶחָיו הַיְהוּדִים, וְאִם הָיָה נֹשֵׂא אִתָּם הָיָה מִשְׁפַּדֵּל לְהַצִּיל אוֹתָם. לָכֵן הִכְנִיס ה' רִצּוֹן בְּלִבּ פְּרַעֲה לְרַדְּף אַחֲרָיו כְּדֵי שֶׁיִּצְלַח מֹשֶׁה לְבָרֵת. לְהַסְמֵךְ בְּאֶרֶץ רַחֲוֹקָה וְלֹא יוּכַל לַעֲזוֹר לַעֲמוֹ וְגַם לֹא יִרְאֶה בְּסִבְלָם.

בְּאוֹתָם יָמִים מְרִדוּ בְּנֵי קָדֵם בְּמֶלֶךְ כּוֹשׁ וְהִפְסִיקוּ לְשַׁלֵּם לוֹ מַט. קָצֵם עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ כּוֹשׁ, אָסַף אֶת צְבָאוֹ וְיָצָא לְהִלָּחֵם בְּעַם הַמִּרְד. לְפָנָיו צָאחוּ אֲמֵר הַמֶּלֶךְ אֵל בְּלָעַם בֶּן בְּעוֹר שְׂמִי בְּאֶרֶץ וּמִפְרָסֵם הָיָה בְּקוֹסֵם גְּדוֹל, שֶׁיִּשְׁטַר עַל הָאֶרֶץ בְּהַעֲרִדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ. בְּלָעַם הִבְטִיחַ לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת בְּרִצּוֹנוֹ, אָבֵל הָיָה וְהָיָה רָשָׁע גְּדוֹל חֲבֵה רַק עַד שֶׁהִתְרַחַק מֶלֶךְ כּוֹשׁ מֵאֶרֶץ וּמִקֵּד אָסַף אֶת הָעָם שֶׁנֹּשְׂאָר וְהִבְטִיחַ לָהֶם כֹּל טוֹב אִם יִסְבִּימוּ לְהַמְלִיךְ אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם. בְּמִקּוֹם הַמֶּלֶךְ שֶׁיָּצָא לְקָרֵב. הִסְבִּימוּ לוֹ אֲנָשֵׁי כּוֹשׁ, הִמְלִיכוּ אֶת בְּלָעַם וּנְשָׁבְעוּ לוֹ אֲמוּנִים. מֵאֵז מֶלֶךְ בְּלָעַם עַל אֶרֶץ כּוֹשׁ. אֶת שְׁנֵי בְּנָיו מִנָּה לְשָׂרֵי צְבָא וַיַּחַד אִתָּם וְעַם רַבִּים מִבְּנֵי כּוֹשׁ חוֹק אֶת חוֹמוֹת הָעִיר. צָנִה לְחַפֵּר בְּאֵרוֹת מְסָבִיב לְחוֹמוֹת וּלְמִלְאָ אוֹתָן בְּמִים.

(40)	60
40	(50)
30	50

את הפצור על העיר, מאז לא ראינו את נשינו וילדינו הסגורים בתוך העיר. רוצים אנו שמצור לנו להכנס אל העיר. יודעים אנחנו שאלריך גדול ותוק ומצליח להתגבר על אויבינו". אמר להם משה: "אם תשמעו בקולי ותעשו כדברי, יזן ה' את העיר בידכם ותשיבו בשלום לבתיכם. הקשיבו היטב לדברי: צאו אל העיר, צודו חסידות, הביאו אותן אל המתנה ולמדו חסידות אלו לצוד ציד". עשו האנשים כדברי משה, הביאו הרבה חסידות ואלפו אותן לצוד. כשצדו החסידות לצוד, אמר משה לכני כוש להרעיב את החסידות, לא להת להן אכל במשך שלשה ימים ולהתכונן לפלגמה. ביום השלישי כשהיו החסידות רעבות מאד, צנה משה את כל אחד מחיליו לצלות על סוס ולהחזיק בידו חסידה רעבה. התקרבו החיליים על סוסיהם והחסידות בידיהם אל חומות העיר לפקום ששם שרצו הנחשים והעקרבים, שם אמר משה לחיליו: "היום יזן ה' את העיר בידנו בלי שנוצטרך להרג ולשפך דם, כל אחד ישליך עכשו מידו את החסידה, העופות הרעבים יעופו מיד אל הנחשים הארסיים, צודו אותם ויאכלום מיד, עד שלא ישאר אחד מהם".

כמו שאמר משה כך הנה: החסידות הרעבות התנפלו במהירות על הנחשים והעקרבים וטרפו אותם. כשהוסר הפכשול, נכנסו משה ואנשי כוש אל העיר, נלקחו בכלעם ובאנשיו ונצחו אותם. כשמתה גדולה ובקולות שופר נכנסו המנצחים אל העיר, הודו למשה ושבחו את מלכם החכם והחזק.

כלעם, שני בניו ושמונה אחיו ראו את טפלסם וכרחו לארץ מצרים, שם נהיו יועציו של פרעה אשר לפניהם הראה משה נסים ונפלאות כשבא בשליחות ה' להוציא את ישראל מצרים.

בכשופיו אסף כלעם נחשים ועקרבים ארסיים והביאם אל חומות העיר שבחוכה בנה את ארמונו. חזר מלך כוש אל ארצו אחרי שנצח את העם שפחד בו. התקרב אל עירו והתפלא לראות את החומות והמגדלים הגבוהים שלא היו שם כשהלך. כהחלה חשב שבלעם רצה רק למזק את ארצו, אך כשלא נתנו לו השומרים שבחומה להכנס הכין המלך שפחדו בו. לא הצליח מלך כוש להכנס לעירו, חלק מחיליו טבעו בבארות שליד החומות, חלק נצקן על ידי הנחשים והעקרבים וחלק נהרג בידי חיליו של כלעם. מחסר ברך נשאר מלך כוש וצבאו שנשאר אהו סביב העיר, וחכה להודפנות בה זכה את כלעם ואנשיו ונחזר לכסא מלכותו.

באותו זמן הניע לשם משה שברה מפרעה מלך מצרים. נשאר משה עם מלך כוש ואנשיו מחוץ לעיר. במשך הזמן התחבב משה על כל אנשי מלך כוש, כי הנה משה יפה וקוף ופניו מאירות, גבור הנה בארי, וקל בצבי, ונעשה יועץ וידיד של מלך כוש שלא עשה דבר בלי לשאל את דעתו של משה.

אחרי כמה שנים מת מלך כוש. אחרי שנקברהו אמרו עבדיו זה לזה: "מה יהיה בסופנו? להלחם בכלעם אנחנו לא מסוגלים, מי יודע עד מתי נשאר כאן ונחכה בעוד משפחותינו בתוך העיר? כדאי שנוכח מלך חדש, גבור וחכם שילחם בכלעם, נצח ונוכל לחזר לבתינו". הסכימו בני כוש פה אחד להמליך עליהם את משה שנהיה החזק והחכם ביותר ביניהם. הושיבו את משה על במה גבוהה, סקעו בשופרות וקראו לבניו: "יחי המלך! יחי המלך!" ביום השביעי למלכות משה באו אליו שרי הצבא, השמחו ואמרו לו: "היום מלאו תשע שנים מהיום שבו התחלנו

אוצר אגדות התורה

אך בעים שנה מלך משה על ארץ כוש. כל אותו זמן שמר משה
אח המצוות, למד את עבדיו לעשות צדקה ומשפט, לאהב איש
אח רעהו ולהיות בשלום. בזכותו לא נלקמו בני כוש באותה
הקופה, וחי בשלום ובשלנה על אדמתם.